

 Національний технічний університет України «КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»	Емблема кафедри (за наявності)	Назва кафедри, що забезпечує викладання
Зіставна граматики. Частина 1. Морфологія Робоча програма освітнього компонента (Силабус)		Кафедра теорії, практики та перекладу німецької мови

Реквізити освітнього компонента

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>В Культура, мистецтво та гуманітарні науки</i>
Спеціальність	<i>В11 Філологія (філологія за спеціалізаціями)</i>
Освітня програма	<i>Германські мови та літератури (переклад включно), перша - німецька</i>
Статус освітнього компонента	<i>Обов'язковий</i>
Форма навчання	<i>Очна (денна)</i>
Рік підготовки, семестр	<i>1 курс, осінній семестр</i>
Обсяг дисципліни / освітнього компонента	<i>9 кредитів ЕКТС / 270 годин (120 – аудиторні години, 150 годин – СРС) 5 кредитів ЕКТС / 150 годин (60 аудиторних годин, 120 годин – СРС)</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Екзамен / модульна контрольна робота</i>
Розклад занять	<i>http://rozklad.kpi.ua</i>
Мова викладання	<i>Українська/Німецька</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	кандидатка філологічних наук, доцентка, доцентка кафедри теорії, практики та перекладу німецької мови Туришева Оксана Олегівна https://ktpnm.kpi.ua/node/1478
Розміщення курсу	Матеріали розміщено на платформі дистанційного навчання Сікорський: https://classroom.google.com/c/NjgxMjQ4Njc2Mjk1?cjc=m6kv5nd

Програма освітнього компонента

1. Опис освітнього компонента, його мета, предмет вивчання та результати навчання

Дисципліна «Зіставна граматики» складається з двох освітніх компонентів: «Зіставна граматики. Частина 1. Морфологія» та «Зіставна граматики. Частина 2. Синтаксис». Мета дисципліни реалізується через здатність здобувачів вищої освіти розуміти закономірності функціонування граматичних структур та використовувати граматичні ресурси, враховуючи особливості ізоморфних і аломорфних ознак морфологічного та синтаксичного рівнів зіставлюваних мов (німецько-українська пара).

Метою освітнього компонента «Зіставна граматики. Частина 1. Морфологія» є здатність студентів розпізнавати та використовувати морфологічні категорії частин мови, враховуючи способи реалізації їхнього взаємозв'язку й особливості ізоморфних і аломорфних ознак у межах зіставлюваних мов.

Предметом освітнього компонента є структурні та функційні особливості частин мови в зіставному аспекті.

У результаті засвоєння освітнього компонента формується низка загальних і фахових компетентностей:

- (ЗК05) здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями;
- (ЗК10) здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- (ЗК11) здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- (ФК13) здатність здійснювати адекватний письмовий та усний переклад фахових текстів відповідно до чинних нормативних вимог.

Після засвоєння освітнього компонента студенти мають продемонструвати такі **програмні результати навчання**:

1. (ПРН08) Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови (мов) і літератури (літератур), що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання в професійній діяльності.
2. (ПРН10) Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.
3. (ПРН12) Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.
4. (ПРН16) Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, вміти застосовувати їх у професійній діяльності.

2. Пререквізити та постреквізити освітнього компонента (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

За структурно-логічною схемою ОП пререквізитами до вивчення освітнього компонента ЗО 03.1 «Зіставна граматики. Частина 1. Морфологія» є дисципліни ЗО 01 «Вступ до романо-германського мовознавства» та ЗО 07 «Сучасна українська мова та література», натомість постреквізитом є ОК ЗО 03.2 «Зіставна граматики. Частина 2. Синтаксис».

3. Зміст освітнього компонента

Розділ 1. Граматична будова мови. Парадигми категоріальних значень німецьких та українських дієслів.

Тема 1.1. Класифікація дієслів німецької та української мов. Службові та модальні дієслова.

Тема 1.2. Граматична категорія часу німецьких та українських дієслів.

Тема 1.3. Керування дієслів. Дієслова з відокремлюваними / невідокремлюваними префіксами та напівпрефіксами. Зворотні дієслова.

Тема 1.4. Граматична категорія стану німецьких та українських дієслів.

Тема 1.5. Граматична категорія способу німецьких та українських дієслів.

Розділ 2. Флексивні частини мови.

Тема 2.1. Порівняльна характеристика іменника німецької та української мов. Реалізація категорій роду та числа іменників в межах зіставляваних мов. Категорія означеності / неозначеності в німецькій та українській мовах. Відмінювання іменників.

Тема 2.2. Порівняльна характеристика прикметників у німецькій та українській мовах. Відмінювання прикметників. Особливості відмінювання субстантивованих прикметників. Ступені порівняння прикметників у зіставляваних мовах.

Тема 2.3. Порівняльна характеристика числівників у німецькій та українській мовах. Класифікація числівників. Правопис числівників.

Тема 2.4. Порівняльна характеристика займенників у німецькій та українській мовах. Класифікація займенників. Особливості вживання та відмінювання займенників.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Основна:

1. Grammatik aktiv: Deutsch als Fremdsprache. A1-B1: Verstehen, Üben, Sprechen. Cornelsen, 2022. 256 S.
2. Grammatik aktiv: Deutsch als Fremdsprache. B2-C1: Verstehen, Üben, Sprechen. Cornelsen, 2022. 312 S.
3. Deutsche Grammatik Schritt für Schritt. Lehr- und Übungsbuch. Kompaktausgabe: навч. підручн. для студ. спец. 035 Філологія / В. А. Котвицька, О. А. Лазебна. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 132 с. <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/d28e8e62-a40f-4e39-8173-4361b097260a/content>

Додаткова:

4. Duden. Die Grammatik. Struktur und Verwendung der deutschen Sprache: Sätze, Wortgruppen, Wörter. 10. Auflage. Mannheim, Leipzig, Wien, Zürich: Dudenverlag, 2022. 982 S.
5. Dreyer H., Schmitt R. Lehr- und Übungsbuch der deutschen Grammatik. Aktuell. Max Hueber Verlag, 2013. 391 S.
6. Reimann M. Grundstufen-Grammatik für Deutsch als Fremdsprache, neue Rechtschreibung, Erklärungen und ... Deutsch). Ismaning, Max Hueber Verlag, 2014. 239 S.
7. Buscha A., Szita S. A-Grammatik: Übungsgrammatik Deutsch als Fremdsprache. Schubert-Verlag, Leipzig, 2010. 187 S.
8. Buscha A., Szita S. B-Grammatik: Übungsgrammatik Deutsch als Fremdsprache. Schubert-Verlag, Leipzig, 2011. 268 S.
9. Buscha A., Szita S. C-Grammatik: Übungsgrammatik Deutsch als Fremdsprache. Schubert-Verlag, Leipzig, 2013. 242 S.
10. Dürscheid Ch. Syntax. Grundlagen und Theorien / Christa Dürscheid. 6. aktualisierte Aufl. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2012. 254 S.
11. Engel U. Syntax der deutschen Gegenwartssprache / Ulrich Engel. 4. völlig neu bearbeitete Aufl. Berlin: Erich Schmidt Verlag, 2009. 309 S.
12. Hall K., Scheiner B. Übungsgrammatik für Fortgeschrittene. Deutsch als Fremdsprache. Max Hueber Verlag, 2004. 434 S.
13. Helbig G. Deutsche Grammatik. Ein Handbuch für den Ausländerunterricht / G. Helbig, J. Buscha. Klett Sprachen GmbH, 2013. 654 S.
14. Ramers K.-H. Einführung in die Syntax / Karl-Heinz Ramers. 2. Auflage. Paderborn: Wilhelm Fink Verlag, 2007. 147 S.

Навчальний контент

5. Методика опанування освітнього компонента

Силабус освітнього компонента «Зіставна граматики. Частина 1. Морфологія» розроблений на основі принципу системності та послідовності, який пов'язаний як з організацією процесу опанування навчального матеріалу, так і з системою дій здобувачів щодо його засвоєння, що дозволяє передбачити необхідні навчальні завдання та види діяльності, необхідні для підготовки висококваліфікованих фахівців ступеня бакалавра з філології. Зазначена стратегія передбачає вибір відповідних методів і форм навчання з урахуванням особистісно-орієнтованого й антропоцентричного підходів, створюючи сприятливі умови для творчого розвитку особистості здобувача та його автономності.

Силабус побудований таким чином, що для вивчення кожної наступної теми студентам необхідно застосовувати знання й уміння, отримані в попередній. Лише в такій послідовності здобувачі вищої освіти можуть отримати професійні знання, необхідні для кожного етапу здійснення навчальної діяльності.

Під час навчання застосовуються: пояснювально-ілюстративний метод; репродуктивний метод; метод проблемно-пошукового навчання, що передбачає осмислення навчального матеріалу та подальшу реалізацію самостійного пошуку, сприяючи розвитку когнітивної та творчої активності студентів; активні та інтерактивні методи навчання (експрес-опитування, дискусія, ігрові методи навчання); евристичні методи (мозковий штурм, активізація творчого мислення, метод асоціацій та аналогій (активізація асоціативного мислення для генерування нових ідей і пропозицій шляхом зіставлення граматичних явищ німецької та української мов), формулювання питання, які передбачають у відповіді здогадку, припущення тощо). Урізноманітнення форм навчання передбачає роботу в парах, групах, самостійну роботу.

Усі методи і форми навчання орієнтовані на стимулювання пізнавальної діяльності здобувачів, їхньої активності на заняттях, самостійної роботи та креативного мислення, що є визначальними факторами мотивації здобувачів вищої освіти до вивчення освітнього компонента.

Навчання здійснюється на основі студентоцентрованого підходу та стратегії взаємодії викладача й здобувачів з метою ефективного засвоєння навчального матеріалу та формування відповідних компетентностей. Для ефективного комунікації використовуються система Електронний кампус, Viber/WhatsApp, Zoom для проведення занять у форматі онлайн та Google Classroom на платформі дистанційного навчання Сікорський.

Зміст навчальної роботи	Практичні заняття	Рекомендований час СРС
Розділ 1. Граматична будова мови. Парадигми категоріальних значень німецьких та українських дієслів Тема 1.1. Класифікація дієслів німецької та української мов. Службові та модальні дієслова. <u>Практичне заняття 1</u> Граматична будова мови: морфологія і синтаксис. Класифікація дієслів. Службові дієслова: дієвідмінювання, вживання. Модальні дієслова: значення, відмінювання, вживання.	2	2
Тема 1.2. Граматична категорія часу німецьких та українських дієслів. <u>Практичне заняття 2.</u> Реалізація категорії часу у зіставляваних мовах. Дієвідмінювання: регулярні (слабкі), нерегулярні (сильні та «змішані») дієслова. Теперішній час (Präsens)	2	2
<u>Практичне заняття 3-4.</u> Функціонування форм минулого часу (Präteritum, Perfekt, Plusquamperfekt)	4	4
<u>Практичне заняття 5.</u> Функціонування форм майбутнього часу (Futur I, Futur II). Систематизація та узагальнення навчального матеріалу в межах теми 1.2.	2	2
Тема 1.3. Керування дієслів. Дієслова з відокремлюваними / невідокремлюваними префіксами. Зворотні дієслова <u>Практичне заняття 6.</u> Керування дієслів. Зворотні дієслова.	2	2
<u>Практичне заняття 7.</u> Дієслова з відокремлюваними та невідокремлюваними префіксами. Систематизація та узагальнення навчального матеріалу в межах теми 1.3.	2	2

Тема 1.4. Граматична категорія стану німецьких та українських дієслів. <u>Практичне заняття 8-9.</u> Реалізація категорії стану у зіставляваних мовах. Способи утворення пасивних дієслівних форм.	4	4
<u>Практичне заняття 10.</u> Особливості реалізації пасивного стану з модальними дієсловами.	2	2
<u>Практичне заняття 11.</u> Альтернативні форми реалізації пасивного стану в німецькій та українській мовах. Систематизація та узагальнення навчального матеріалу в межах теми 1.4.	2	2
Тема 1.5. Граматична категорія способу німецьких та українських дієслів. <u>Практичне заняття 12.</u> Реалізація категорії способу в зіставляваних мовах: загальна характеристика. Наказовий спосіб дієслова	2	2
<u>Практичне заняття 13.</u> Утворення дієслівних форм умовного способу: Konjunktiv I, Konjunktiv II	2	2
<u>Практичне заняття 14.</u> Особливості реалізації дієслівних форм умовного способу (Konjunktiv II)	2	2
<u>Практичне заняття 15.</u> Передача непрямой мови та інші сфери вживання Konjunktiv I	2	2
<u>Практичне заняття 16.</u> Систематизація та узагальнення навчального матеріалу в межах теми 1.5. Поточний експрес-контроль 1.	2	2
Розділ 2. Флексивні частини мови. Тема 2.1. Порівняльна характеристика іменника німецької та української мов. Реалізація категорій роду та числа іменників в межах зіставляваних мов. Категорія означеності / неозначеності в німецькій та українській мовах. Відмінювання іменників <u>Практичне заняття 17.</u> Парадигма категорій іменника в зіставляваних мовах. Категорія роду: граматична і семантична форми визначення роду іменників.	2	2
<u>Практичне заняття 18.</u> Реалізація категорії числа в німецьких та українських іменниках. Типи утворення множини німецьких іменників.	2	2
<u>Практичне заняття 19.</u> Реалізація категорії означеності / неозначеності в зіставляваних мовах. Типологія артиклів. Вживання означеного та неозначеного артикля. Нульовий артикль. Вживання артикля з власними назвами.	2	2
<u>Практичне заняття 20.</u> Відмінювання іменників. Граматична категорія відмінка: зіставний аспект.	2	2
<u>Практичне заняття 21.</u>	2	2

Типи відмінювання іменників у німецькій мові.		
<u>Практичне заняття 22.</u> Систематизація та узагальнення навчального матеріалу в межах теми 2.1.	2	2
Тема 2.2. Порівняльна характеристика прикметників у німецькій та українській мовах. Відмінювання прикметників. Особливості відмінювання субстантивованих прикметників. Ступені порівняння прикметників у зіставляваних мовах. <u>Практичне заняття 23-24.</u> Загальна характеристика прикметника в німецькій та українській мовах. Відмінювання прикметників.	4	4
<u>Практичне заняття 25.</u> Відмінювання субстантивованих прикметників та партиципів.	2	2
<u>Практичне заняття 26.</u> Способи утворення ступенів порівняння прикметників у зіставляваних мовах. Систематизація та узагальнення навчального матеріалу в межах теми 2.2.	2	2
Тема 2.3. Порівняльна характеристика числівників у німецькій та українській мовах. Класифікація числівників. Правопис числівників. <u>Практичне заняття 27.</u> Загальна характеристика числівників в німецькій та українській мовах. Класи числівників у зіставляваних мовах. Особливості утворення та вживання числівників. Правопис числівників.	2	2
Тема 2.4. Порівняльна характеристика займенників у німецькій та українській мовах. Класифікація займенників. Особливості вживання та відмінювання займенників. <u>Практичне заняття 28.</u> Загальна характеристика займенника в німецькій та українській мовах. Класи займенників у зіставляваних мовах. Особові, вказівні, присвійні займенники: особливості вживання та відмінювання.	2	2
<u>Практичне заняття 29.</u> Питальні, відносні, неозначені займенники: особливості вживання та відмінювання. Поточний експрес-контроль 2.	2	2
<u>Практичне заняття 30.</u> Модульна контрольна робота.	2	2
Разом	60	90 (включно 30 годин на підготовку до екзамену)

6. Самостійна робота студента

Освітній компонент передбачає такі види самостійної роботи: підготовка до практичних занять, підготовка до поточних експрес-контролів, підготовка до МКР та підготовка до екзамену. Час, відведений на кожен з цих видів самостійної роботи, вказано в п. 5.

7. Політика освітнього компонента

Відвідування занять

Система оцінювання орієнтована на отримання балів за роботу на практичних заняттях, тому невідвідування занять суттєво знижує рейтинг студента. Кожен студент має право відпрацювати пропущені з поважної причини (лікарняний, мобільність тощо) заняття за рахунок самостійної роботи. Результат модульної контрольної роботи для студента, який не з'явився на контрольний захід без поважних причин, є нульовим. Студент, який не з'явився на модульну контрольну роботу через поважні причини, повинен особисто (або через іншу особу) не пізніше наступного дня повідомити про це і протягом тижня після виходу надати відповідні пояснення та підтверджуючі документи. У такому випадку йому надається можливість в індивідуальному порядку написати МКР. Детальніше за посиланням: <https://osvita.kpi.ua/node/32>

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://osvita.kpi.ua/code>

Процедура оскарження результатів контрольних заходів

Студенти мають можливість порушити будь-яке питання, яке стосується процедури контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із наперед визначеними процедурами. Студенти мають право оскаржити результати контрольних заходів, але обов'язково аргументовано, пояснивши з яким критерієм не погоджуються. Детальніше:

<https://osvita.kpi.ua/node/182>

Інклюзивне навчання

Освітній компонент може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

Використання інструментів штучного інтелекту

Університет підтримує раціональне експериментування з генеративними інструментами ШІ, але за умови врахування важливих аспектів використання таких інструментів, зокрема: інформаційної безпеки, конфіденційності даних, дотримання вимог авторського права та академічної доброчесності. Під час використання інструментів ШІ слід керуватися Політикою використання штучного інтелекту для академічної діяльності в КПІ ім. Ігоря Сікорського <https://osvita.kpi.ua/node/1225>.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Рейтинг студента(-ки) з освітнього компонента складається з балів, що він/вона отримує за:

№ з/п	Контрольний захід	%	Ваговий бал	Кіл-ть	Всього
1.	Робота на практичних заняттях	29%	1	29	29
2.	Поточний експрес-контроль	16%	8	2	16
3.	Модульна контрольна робота	15%	15	1	15
4.	Екзамен	40%	40	1	40
	Всього				100

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ

Критерії нарахування балів:

1. Робота на практичних заняттях

- «відмінно», активна робота, повне і цілком правильне виконання усіх завдань (допускаються незначні помилки) – **1-0,9 бала**;
- «добре», плідна робота, неповне виконання завдань з помилками – **0,8-0,7 бала**;
- «задовільно», пасивна робота, частково правильне виконання завдань – **0,6 бала**;
- «незадовільно», пасивна робота, невиконання завдань – **0 балів**.

2. Поточний експрес-контроль

Поточний експрес-контроль складається з **16 завдань**, кожне з яких оцінюється у **0,5 бала**. Студент отримує відповідну кількість балів за виконану роботу за умови, якщо виконано мінімум 60% завдань. Тобто мінімальна кількість балів за експрес-контроль становить **5 балів**, максимальна – **8 балів** (залежно від набраних балів).

Якщо студент не подолав нижню межу позитивного оцінювання, тобто набрав **4,5 бала і менше**, то така робота вважається незарахованою і оцінюється в **0 балів**.

3. Модульна контрольна робота

Модульна контрольна робота складається з **30 практичних завдань**.

Ваговий бал за виконання кожного завдання **0,5 бала**.

- **15-13,5 балів** («відмінно») – безпомилково правильне виконання завдань (не менше 90% потрібної інформації);
- **13-11 балів** («добре») – правильне виконання завдань з незначними недоліками (не менше 75% потрібної інформації);
- **10,5-9 балів** («задовільно») – виконання завдань з допущенням помилок (не менше 60% потрібної інформації);
- **0 балів** («незадовільно») – кількість правильно виконаних завдань не відповідає вимогам мінімальної задовільної оцінки, МКР не зараховано.

КАЛЕНДАРНИЙ КОНТРОЛЬ

№ календарного контролю	Термін календарного контролю	Умови отримання календарного контролю
Перший календарний контроль	7-ий тиждень	Поточний рейтинг не менше 6 балів (50% від максимально можливого поточного рейтингу)
Другий календарний контроль	13-ий тиждень	Поточний рейтинг не менше 16 балів (50% від максимально можливого поточного рейтингу)

СЕМЕСТРОВА АТЕСТАЦІЯ СТУДЕНТІВ

Умова допуску до екзамену		Критерій
1	Стартовий рейтинг	Не менше 36 балів

Екзамен є невід’ємним елементом семестрового контролю. Він складається з 8 блоків практичних завдань, кожен з яких містить по 10 питань. Тобто здобувач під час написання екзаменаційної контрольної роботи має виконати **80 практичних завдань**, кожне з яких оцінюється у **0,5 бала**.

Студент отримує відповідну кількість балів за виконану екзаменаційну контрольну роботу за умови, якщо виконано мінімум 60% завдань. Тобто мінімальна кількість балів за екзамен становить **24 бали**, максимальна – **40 балів** (в залежності від набраних балів). Якщо студент не подолав нижню межу позитивного оцінювання, тобто набрав **23,5 бала і менше**, то така робота вважається незарахованою і оцінюється в **0 балів**:

- «відмінно», екзаменаційна контрольна робота виконана не менше ніж на 90% – **40-36 балів**;
- «добре», екзаменаційна контрольна робота виконана не менше ніж на 75% – **35,5-30 балів**;
- «задовільно», екзаменаційна контрольна робота виконана не менше ніж на 60% – **29,5-24 бала**;
- «незадовільно», екзаменаційна контрольна робота виконана менше ніж на 60% і не відповідає вимогам мінімальної задовільної оцінки – **0 балів**.

Таблиця переведення рейтингових балів до оцінок за університетською шкалою

Бали	Оцінка за університетською шкалою
100 ... 95	Відмінно
94 ... 85	Дуже добре
84 ... 75	Добре
74 ... 65	Задовільно
64 ... 60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Менше 36	Не допущено

9. Додаткова інформація з освітнього компонента

Відповідно до Положення про визнання в КПІ ім. Ігоря Сікорського результатів навчання, **набутих у неформальній / інформальній освіті** здобувачі мають можливість зарахувати результати свого навчання, отриманих в інших формах освіти. Детальніше: <https://osvita.kpi.ua/node/179>

Робочу програму освітнього компонента (силабус):

Розроблено

доцентом кафедри теорії, практики та перекладу німецької мови, канд. філол. наук, доцентом Туришевою Оксаною Олегівною

Ухвалено

кафедрою теорії, практики та перекладу німецької мови ФЛ (протокол № 11 від 03.06.2025 р.)

Погоджено

Методичною комісією ФЛ (протокол № 12 від 11.06.2025 р.)